

Väringarna i Miklagård

Återutgivning av text från 1880

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

Väringarna i Miklagård
– Återutgivning
av text från 1880

av Mathilda Lönnberg

Redaktör Mikael Jägerbrand

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om vikingarna – ett stort antal vikingar som tjänstgjorde som trofasta livvakter för kejsaren i Miklagård (Konstantinopel).

Du får en kort beskrivning av några av de mest kända vikingarna samt några spännande anekdoter om det spännande livet för en nordbo vid ett kejsarligt österländskt hov.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1880 i boken "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg" med titeln "Väringarne i Miklegård". Texten skrevs av signaturen "- - th -" (1837–1907).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i augusti 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Väringarna i Miklagård

Den här texten publicerades ursprungligen år 1880 i boken "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg" med titeln "Väringarne i Miklegård". Texten skrevs av signaturen "- - th -" (1837–1907).

De gamla nordbornas djerfva, efter bragder och egodelar trående sinne dref dem ut från fosterbygden för att på ett eller annat sätt tillfredsställa den hos dem inneboende äfventyrlustan. En hvar af nordens trenne folk sökte vanligen sin väg. Danskarne styrde sina härskepp mot England och Frankrike. Norrmännen funno sitt mål dels på Irland och Skottland med omkringliggande öar, dels i de vågsamma färderna längre åt vester till Island och Grönland, ja, ända till Vinland det goda — Amerika. Svenskarne deremot vände oftast sin hug öster ut. Förbundne genom stamfrändskapens band med folken på andra sidan Östersjön, drogo de till Gårdarike (Ryssland), der furstarne i Holmgård (Novgorod) och Känugård (Kiev) vänskapligt mottogo sina vandrande landsmän. Desse furstar voro

af svensk härkomst, hvilket man, utom hvad de ryska krönikorna förtälja, ännu kan finna genom deras namn. Dessa äro väl förvrängda af slaviske häfdatecknare, men man märker dock lätt deras nordiska skaplynne. Oleg (Helge), Igor (Ingvar), Truvor (Tryggve), Oskold (Höskuld). o. s. v. Understundom blefvo väl också skandinaverne rent af ankallade för att hjälpa furstarne i striden mot upproriske undersåter eller yttre fiender. Många färdades också blott igenom de ryska staterna. På floderna Düna och Dnjeper eller öfver Neva, Ladoga, Ilmen och Dnjeper togo de den sedan urminnes tid kända vägen ned till Svarta hafvet, medan andra på floderna Don och Volga trängde ned till Kaspiska hafvet och plundrade dess stränder.

De nordbor, som kommo ned till Svarta hafvet, drogos genom ryktet om alla Miklegårds (Konstantinopels) under, till den mäktiga kejsarstaden vid Bosporen. När dessa Miklegårdsfärder togo sin början, torde vara svårt att bestämdt afgöra. Den ryska krönikan förtäljer, att år 862 reste sig de finska och slaviska stammarne mot sina herrskare och drefvo dem ur landet; men då de icke förmådde styra sig sjelfva och efter någon tid funno det nya tillståndet af inbördes fejder vara ännu sämre än deras förra herrskares ok, sände de öfver Östersjön, hvilken på denna tid kallades Varjägerhafvet, och inbjödo de varjäger, som kallades Rusi — hvaraf sedan uppkom namnet ryssar —, att återkomma för att råda öfver dem. Trenne bröder, Rurik (Rörek), Sineus (Sune) och Truvor (Tryggve), hörsammade kallelsen och kommo öfver hafvet med en stor skara folk. Sedan desse blifvit insatte

till herrskare, färdades en del af nordborna vidare söderut under anförande af tvenne bröder Oskold och Dir. De intogo Kiev och samlade sedan en flotta på 200 skepp, med hvilka de sedan på vikingased hemsökte Svarta hafvets kuster och seglade ända till Konstantinopel. Den grekiske kejsaren vakade hela natten i kyrkan och bad till den heliga jungfrun, och i hela staden var förskräckelsen stor. Om morgonen, säger den grekiske häfdatecknaren, lät man med öfliga ceremonier nedbära jungfru Marias kläder till hafsstranden och neddoppa dem i vattnet, hvarvid en storm uppväxte och vrok de nordiska skeppen på land, der de förgingos. Femton år senare se vi en ännu större flotta i Svarta hafvet. Äfven den trängde ända till Miklegård, och den grekiske kejsaren Leo VI nödgades dyrt köpa fred af barbarerne. Oleg, varjägernes anförare, hängde sin sköld på en af stadens portar såsom ett minne af sin seger.

Omkring en mansålder efter dessa fiendtliga sammanstötningar finna vi i Konstantinopel en tropp nordbor eller väringar, såsom kejsarens lifvakt. Grekiske skriftställare omtala dem i tionde århundradet, nämnande dem »Varanger, yxbärande barbarer från Tule». I tolfte århundradet sägas de sedan långliga tider varit i grekiske kejsarens tjänst och hufvudsakligen varit förtrodde vården om kejsaren själf, hans skatter och palats. Att de varit trofaste, tappre och omutlige, intygas enstämmigt af samtida historieskrifvare i Grekland. År 1081 reste sig en fältherre, Alexius Comnenus, mot kejsar Nicephorus, vann hären och inneslöt Konstantinopel. Han kunde dock icke intaga staden

med våld, utan försökte med list, och rådförde sig därför med en kejsaren nära stående person, som var hans vän. Han sporde om truppernas stämning der inne i staden, och fick till svar, att det skulle vara fåfängt att fresta väringarne, desse från Tule bördige barbarer, hvilka buro tveeggade yxor på sina axlar, ty de ansågo sin fäderneärfda trohet som sitt dyrbaraste gods. Deremot rådde han Alexius att tala med Nemitserne (tyskarnes slaviska namn), emedan de lättare kunde tubbas. Genom deras förräderi inträngde också Alexius i staden. En af rikets högste män skyndade då till kejsar Nicephorus och bönföll om att få de från Tule härstammande barbarerne under sitt befäl, men kejsaren var gammal, tog sin tillflykt till underhandlingar och afsade sig regeringen. Den grekiska prinsessan Anna Comnena säger i den teckning, som hon lemnat af sin faders lif, att om kejsar Nicephorus följt detta råd, skulle han otvifvelaktigt behållit tronen. Då Alexius emellertid erhöll purpurn, tillsvuro de honom trohet och höllo den obrottsligen. De deltog äfven i hans krigståg åt olika håll. Men att omtala alla deras bedrifter, skulle föra oss för långt, hvaremot vi vilja förtälja något om deras dagliga lif i Miklegård eller den stora staden, såsom Konstantinopel af dem kallades.

Ehuru grekerne föraktade barbarerne och deras språk, hvilket sades mera spottas än talas, buro de dock aktning för deras mod, tapperhet och trohet, och bland alla i grekiska hären tjenande främlingar voro väringarne de mest ansedde. Då kejsaren var i Konstantinopel, tillhörde det dem att hålla vakt vid palatsets portar och vid dörrarna till hans egna rum. De vaktade

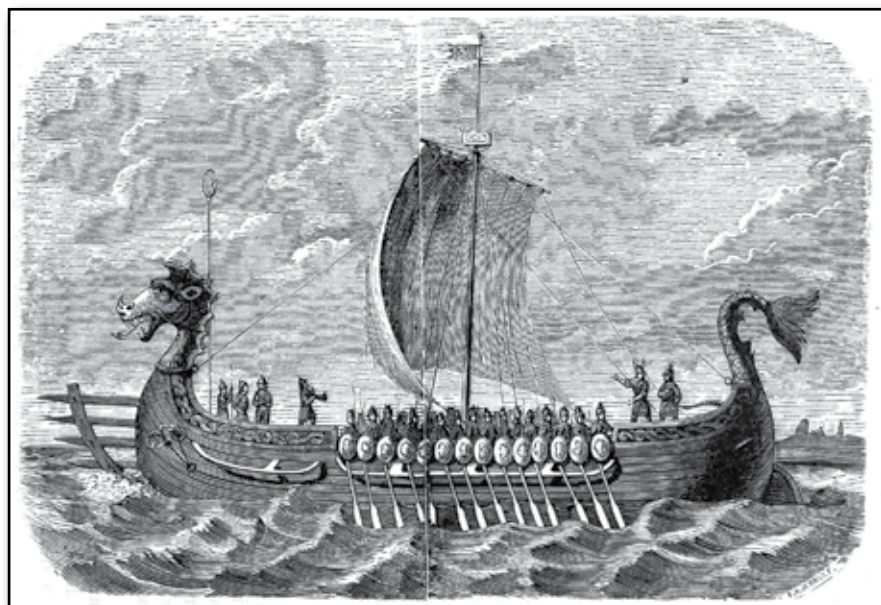
äfven de kejsrerliga skatterna och klädkammaren. Då kejsaren vid högtidliga tillfällen tågade till Sofia-kyrkan, omgafs han på båda sidor af väringarne jemte hundra grekiske ynglingar af adlig ätt. Då han red ut, ledsagades han också af väringar. Med ett ord, hvart han än färdades, följde honom hans nordiska lifvakt, hvars höfding derfor kallas akoluthos — följeslagare. Besökte kejsaren någon fästning, öfverlätos genast dess nycklar till väringarne. Vid de stora högtiderna, då kejsaren höll festmåltid, och det grekiska hofvets förnämste män inträdde för att efter sedvana önska kejsaren en lång lefnad, kommo äfven väringarne, tillropade honom sin lyckönskan på sitt eget språk och sammanslogo sina yxor med då. Vid dessa tillfällen bespisades väringarne från kejsarens egen taffel på guld- och silfverfat. Så långt de grekiska krönikorna. Hemvändande väringar förtäljde deremot om grekiska förhållanden på ett något afvikande sätt; de talade med förundran om alla Miklegårds praktfulla byggnader, kyrkor och palats, och den ståt, som der utvecklades. De tillägga, att dit en kejsare dog, egde hans väringar rätt att gå igenom alla hans palats och gripa och som sitt behålla allt det, hvar och en kunde nå med händerna. Denna sed nämndes Poluta-svarf — palatsplundring.

Af alla nordiska väringar torde ingen vara så ryktbar som Harald Hårdråde, hvilken efter sin broder konung Olof den heliges fall drog öster ut genom Ryssland till Konstantinopel, hvarest från han sedan hemförde omätliga skatter. Om hans äfventyr och bragder finnas flera från hvarandra föga afvikande sagor,

hvaraf de fleste likväl bära spår af åtskilliga utsmyckningar.

Mindre lyckliga än våra bröder vestanfjells ega vi svenskar ingen inhemsk saga om våra Miklegårdsfarares öden. Likväl äro vi icke alldeles utan vitnesbörd om dem. På fosterjorden reste hemmavarande fränder stenar och ristade runor till minne af söner, »döde hos greker», eller bröder, som »styrde skepp i grekerhafvet», eller fäder, som »Grekland varit höfdingar för krigsfolket». Många landskap hafva sådana runstenar att framvisa. Utan skriftliga urkunder äro vi heller icke. Det gifves en isländsk saga, som, ehuru starkt romantiserad och behandlad med stor frihet, dock har en grund af sanning, på hvilken den är bygd, och hvaruti hufvudpersonen uttryckligen säges hafva varit svensk. Vi mena sagan om Ingvar Vidfärde (vidtfarne) och hans son Sven. Vi kunna icke här följa Ingvar på hans färder eller försöka sofra bort diktade äfventyr från det historiska underlaget, men för att visa att denne Ingvar verkligen funnits till, behöfva vi blott påpeka, huru här i Sverige omkring halftannat tiotal af runstenar ännu finnes qvar till minne af dem, som följde Ingvar. Från Uppland drog en Sibbe från Onsala, som styrde eget skepp, Gunvid från Tierp, Anund från Håtuna och flera andra. Från Östergötland drog Göte att öka Ingvars makt och med Ingvar omkommo Ulf från Eskilstunanejden, Bursten från Årdala, Skaft från Kloster och många fler, som här måste förbigås. Slutligen har man äfven funnit en runsten liggande som golf i ett af tornrummen på Gripsholms slott, på hvilken läses: »Tula lät resa sten denna åt sin son Havard, Ingvars broder. De foro

manligen fjerran efter guld och i östern — — — dogo söderut i Serkland» (Saracenernas land). Sådant är ett af dessa stenarnes vitnesbörd om Ingvars färd — fåordigt och knapphändigt, men likväl öppnande för tanken vida utsigter öfver svunna tider, vilda äfventyr, trotsigt mod och storslagna bragder der öster ut.

Fornnordiskt härskepp.

Viktiga ord och personer

Alexius Comnenus.

[1048–1118] Bysantinsk kejsare från 1081 tills sin död år 1118. Tjänstgjorde som general tills han tog makten vid en statskupp. Var en framgångsrik kejsare och utvidgade det bysantinska rikets gränser. De nordiska vikingarna som var hans livvakt kallade honom Kirjalax. Hans namn skrivs i dag oftast som Alexios I Komnenos.

Anna Comnena.

[1083–1153] Bysantinsk prinsessa, poet och författare. Anna var en av de första kvinnliga historikerna och är mest känd för sitt verk "Alexiaden" (1137). Levde i många år i kloster efter ett misslyckat försöka att ta makten i riket. En krater på Venus, Comnena, är uppkallad efter henne. Hennes namn skrivs i dag oftast som Anna Komnena.

Harald Hårdråde.

[1015–1066] Norsk kung från 1045 till sin död 1066 i slaget vid Stamford Bridge i England. Flydde redan som 15-åring från Norge efter förlusten i slaget vid Stiklastad. Tjänstg-

jorde från 1034 som livvakt åt den bysantinske kejsaren Mikael IV i Konstantinopel men flydde efter dennes död 1041 tillbaka till Norge.

Hofberg, Herman.

[1823–1883] Svensk läkare och fornforskare. Är mest känd för sitt arbete på Nationalmuseum och för sitt verk "Genom Sveriges bygder" från 1882.

Leo VI.

[866–912] Bysantisk kejsare från 886 tills sin död år 912. Orsakade stor skandal på grund av sina fyra äktenskap eftersom flera av dem stred mot både rikets och kyrkans lagar.

Olof den helige.

[995–1030] Kung av Norge som kristnade landet med hårdhänta metoder. Stupade under slaget vid Stiklestad 1030 och blev snabbt ett av Nordens mest populära helgon.

Nicephorus.

[1002–1081] Bysantinsk kejsare från 1078 tills sin död år 1081. Tjänstgjorde länge som general, befälhavare och guvernör. Tog makten vid en statskupp år 1078. Hans namn skrivs i dag oftast som Nikeforos III.

Saracener.

Medeltida ord som användes som synonym för muslimer i Mellanöstern. Ordet användes framför allt under korstågen.

- - th -

[1837–1907] Pseudonym för svenska författarinnan Mathilda Lönnberg. Var en av sin tids främsta författare av ungdomsböcker. Många av hennes böcker skildrade folklivet, ofta med handlingen hämtad från forntiden. Hennes mest kända bok är "Fru Holmfrid" (1894).

Bokserien

Birkalitteratur

En av världens mest spännande vikingaplatser är ön Björkö i Mälaren.

Här finns resterna av en vikingastad, en befäst borg och tusentals gravar.

Det här är en av våra mest omskrivna arkeologiska platser och här fanns troligen staden Birka som försvann så mystiskt ur historien.

Eftersom en stor del av litteraturen om Björkö och Birka skrevs redan på 1800-talet och ofta är mycket svår att få tag på, så har vi valt att ge ut de här viktiga texterna i digital form.

Vår målsättning är att publicera all den tidiga litteraturen om Birka och Björkö i den här nya bokserien "Birka-litteratur".

Här är våra eböcker om Birka och Björkö:

1. "Birkalitteratur nr 1. Ett besök på Björkö år 1872"
av August Sohlman ISBN 978-91-7677-021-4
2. "Birkalitteratur nr 2. Hvar låg Ansgarii Birka? Återutgivning av text från 1872"
av Oscar Montelius ISBN 978-91-7677-023-8
3. "Birkalitteratur nr 3. Grafundersökningar på Björkö 1876"
av Hjalmar Stolpe ISBN 978-91-7677-024-5
4. "Birkalitteratur nr 4: Björkö i Mälaren – En vägledning för besökare år 1888"

- av *Hjalmar Stolpe* ISBN 978-91-7677-166-2
5. "Birkalitteratur nr 5: Birka och Bjärköarätt 1914"
av *Elis Wadstein* ISBN 978-91-7677-167-9
6. "Birkalitteratur nr 6: Ett och annat på Björkö år 1889"
av *Hjalmar Stolpe* ISBN 978-91-7677-168-6
7. "Birkalitteratur nr 7: Birkas historia – Återutgivning av text från 1910"
av *Henrik Schück* ISBN 978-91-7677-169-3
8. "Birkalitteratur nr 8: Ansgars monument på Björkö – Text från 1874"
av *Gustaf Henrik Mellin* ISBN 978-91-7677-170-9
9. "Birkalitteratur nr 9: Hvar låg Ansgarii Birka? Återutgivning av text från 1877"
av *Hans Hildebrand* ISBN 978-91-7677-171-6
10. "Birkalitteratur nr 10: Grafundersökningar på Björkö år 1881"
av *Hjalmar Stolpe* ISBN 978-91-7677-172-3
11. "Birkalitteratur nr 11: Birka-fyndet – Återutgivning av text från 1874"
av *Hjalmar Stolpe* ISBN 978-91-7677-173-0
12. "Birkalitteratur nr 12: Birka-fyndet – Återutgivning av text från 1873"
av *Hjalmar Stolpe* ISBN 978-91-7677-174-7
13. "Birkalitteratur nr 13: De s. k. Birkamynten – Återutgivning av text från 1917"
av *Lennart Kjellberg* ISBN 978-91-7677-175-4
14. "Birkalitteratur nr 14: Vikingatidens Lund och Birka – Text från 1909"
av *Knut Stjerna* ISBN 978-91-87363-43-6
15. "Birkalitteratur nr 15: Birkaspörmål – Återutgivning av text från 1936"
av *Elis Wadstein* ISBN 978-91-7677-176-1

Läs mer om e-böckerna här: www.e-boksforlaget.se

Läs mer om tryckta böckerna här: www.virvelvind-forlag.se